

За науковою цінністю більшість видів є пограничноареальними. Це, як правило, види бореальні, тобто приурочені до хвойних або мішаних лісів: *Pyrola rotundifolia*, *Orthilia secunda*, *Platanthera chlorantha*, *Polemonium caeruleum* L.). *Lam.*, *Rubus saxatilis*). *Convallaria majalis* є неморальним видом, характерним для угруповань зони широколистяних лісів європейсько-азійського континенту. *Ophioglossum vulgatum* є погранично-ареальним видом, а до того ж і реліктовим. *Platanthera chlorantha* є теж погранично-ареальним європейським видом, однак наукова цінність виду полягає у тому, що ареал є розірваним – диз'юнктивним, що свідчить про його вразливість. У складі рідкісних видів є два види з лікарськими властивостями (*Convallaria majalis*, *Potentilla erecta*), які потребують збереження, насамперед, з точки зору лімітованого збору лікарської сировини. Групу рідкісних рослин із декоративними властивостями утворюють три види – *Platanthera chlorantha*, *Convallaria majalis*, *Campanula persicifolia*, які потерпають від антропогенного рекреаційного пресингу [3].

За категорією рідкісності виявлені рідкісні види є вразливими (5 видів), які в найближчому майбутньому можуть бути віднесені до категорії зникаючих, якщо продовжиться дія факторів, що згубно впливають на стан їх популяцій (переважно погранично-ареальні види або види зі своєрідним циклом розвитку), та рідкісними (5 видів).

Враховуючи представленість на досліджуваній ділянці у складі рослинного покриву фрагментів угруповань тополівників, березняків та ін., рідкісні види саме і приурочені до них. Так, у тополевих угрупованнях виявлено 8 рідкісних видів, три види – зустрічаються на узліссях, у березових насадженнях – 5, у сосновому і широколистянолісовому ценозах – по три. Рідкісні види флори досліджуваної території представляють декілька екологічних груп за відношенням до умов зволоження екоотопів. Більшість видів є мезофітами (8), трохи менше – гігрозомезофітами (4), групу ксерофітів представляє тільки один вид. Більшість рідкісних рослин представлені середньочисельно.

Враховуючи високі показники ботанічної, лісівничої, екологічної, ґрунто-закріплюючої, рекреаційної цінності досліджуваної території, доцільним є збереження всього ландшафтно-лісового комплексу у категорії заповідного урочища, проектування якого розпочате.

Література

1. Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – 248 с.
2. Стецюк Н.О., Беседіна І.С. Характеристика біорізноманітності березових ценозів урочища Заборяни (Полтавська область: фітоценологічні та мікологічні аспекти) // Біорізноманіття: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Полтава, 2004. – С.74-76.
3. Стецюк Н.О., Півень Т.О., Шаповалова К.Д. Фіторізноманітність урочища Заборяни (Полтавський район): нозологічні показники та шляхи збереження // Біорізноманіття: теорія, практика та методичні аспекти вивчення в загальноосвітній та вищій школі: М-ли Міжнарод. наук.-практ. конф. – Полтава: Друкарська майстерня, 2008. – 261-263.

ДОСЛІДЖЕННЯ ФАЗ РОЗВИТКУ *VITIS VINIFERA* L. НА ПОЛТАВЩИНІ

Теслюк М.Г.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Матеріалами для написання роботи були результати наукових до-

сліджень проведених протягом 1998 – 2008 років в м. Карлівка Полтавської області.

Об'єктом дослідження є сорти *Vitis vinifera* L. (Винограду культурного).

Була закладена колекція винограду, що налічує 60 сортів (Таблиця А. 1, Додаток А), на площі 0,3 га, міжряддя 2,5 м, відстань між кущами в ряду 2 м. орієнтація рядів – з півночі на південь. В ряду по 3 куща, довжина ряду – 7 м [2].

Фенологічні спостереження проводились за загально відомими методами [8] протягом 2003-2007 років на сортах Аркадія, Лора, Подарунок Запоріжжю, Талісман, Тимур.

Фенологічні спостереження проводились протягом 2003-2007 років на сортах Аркадія, Лора, Подарунок Запоріжжю, Талісман, Тимур.

Як основні фази розглядалися початок сокоруху («плач винограду»), розпускання бруньок, квітування, досягання урожаю, зміна забарвлення листя.

Аркадія: початок сокоруху 12.04-17.04, 9.04-13.04, 4.04-11.04, 16.04-21.04, 31.03-5.04; розпускання бруньок 2.05-6.05, 4.05-9.05, 9.05-14.05, 4.05-6.05, 3.05-7.05; квітування 9.06-12.06, 15.06-21.06, 8.06-13.06, 12.06-18.06, 3.06-7.06; досягання урожаю 25.08, 7.09, 28.08, 17.08, 10.08; зміна забарвлення листя 28.09, 7.10, 1.10, 4.10, 29.09 (Тут і далі дані наводяться 2003-2007 рр. через кому відповідно). Лора: початок сокоруху 12.04-15.04, 6.04-11.04, 5.04-14.04, 11.04-19.04, 30.03-5.04; розпускання бруньок 3.05-9.05, 7.05-14.05, 8.05-12.05, 5.05-8.05, 20.04-27.04; квітування 11.06-16.06, 16.06-22.06, 5.06-12.06, 10.06-15.06, 31.05-6.06; досягання урожаю 26.08, 2.09, 23.08, 18.08, 15.08; зміна забарвлення листя 30.09, 5.10, 3.10, 2.10, 26.09. Подарунок Запоріжжю: початок сокоруху 12.04-17.04, 6.04-10.04, 3.04-11.04, 15.04-21.04, 1.04-7.04; розпускання бруньок 9.05-14.05, 8.05-15.05, 10.05-17.05, 7.05-13.05, 21.04-2.05; квітування 12.06-17.06, 20.06-26.06, 9.06-16.06, 13.06-18.06, 5.06-11.06; досягання урожаю 3.09, 17.09, 30.08, 27.08, 2.09; зміна забарвлення листя 8.10, 16.10, 14.10, 9.10. Талісман: початок сокоруху 12.04-17.04, 7.04-16.04, 4.04-10.04, 16.04-22.04, 31.03-8.04; розпускання бруньок 4.05-7.05, 3.05-10.05, 2.05-7.05, 6.05-10.05, 23.04-1.05; квітування 12.06-18.06, 18.06-23.06, 7.06-15.06, 12.06-16.06, 3.06-8.06; досягання урожаю 4.09, 21.08, 1.09, 29.08, 25.08; зміна забарвлення листя 8.10, 14.10, 13.10, 8.10, 17.10. Тимур: початок сокоруху 12.04-16.04, 9.04-15.04, 2.04-11.04, 13.04-21.04, 30.03-11.04; розпускання бруньок 2.05-7.05, 3.05-7.05, 4.05-11.05, 4.05-9.05, 20.04-26.04; квітування 10.06-16.06, 15.06-21.06, 5.06-13.06, 11.06-17.06, 4.06-9.06, досягання урожаю 10.08, 20.08, 6.08, 10.08, 27.07; зміна забарвлення листя 3.10, 13.10, 14.10, 7.10, 29.09.

За даними спостережень простежується кореляція між строками досягання урожаю та строками квітування та розпускання бруньок, та напряму залежить від погодних умов. «Плач» винограду який символізує початок сокоруху триває від 4 до 8 діб залежно від температури повітря. Розпускання бруньок починається в різні роки від 20.04 до 10.05 залежно від сорту та погодних умов.

Література

1. Кобзарь Г.И. Образцовый виноградник. – К., 2004. – 98 с.
2. Коваль Н.М., Комарова Е.С. Настольная книга виноградаря. – К., 1963. – 293 с.
3. www.alib.ru/bs.php4?uid=4011f0b91fe%db0e832e40bb.html
4. www.allmoldova.com/index.php?action=viewdoc&id=1064434030&lng.htm